

АНОТАЦІЯ

Цзен Гуанхай. Організація дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків, 2022.

У дисертації вперше подано цілісний аналіз проблеми організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР.

Доцільність дослідження зазначеної проблеми підсилюється необхідністю подолання *суперечностей* між: наявністю педагогічно цінного китайського досвіду щодо організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти та відсутністю вітчизняних порівняльно-педагогічних студій, присвячених його вивченню і узагальненню; об'єктивними потребами суспільства в організації дозвіллевой діяльності дорослих з особливими освітніми потребами та неможливістю задовольнити ці потреби в умовах існуючої системи освіти; необхідністю модернізації української освітньої системи у організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР та застарілістю наукових підходів до цієї проблеми.

У дисертації *вперше* здійснено цілісне дослідження проблеми організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР; *розкрито* підходи до визначення суті ключових понять дослідження «інклюзивна освіта дорослих в КНР» – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти впродовж життя, що передбачає будь-яку навчальну діяльність для удосконалення знань, умінь та навичок осіб, які визнані дорослими і здійснюють трудову діяльність, на основі застосування особистісно

орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей діяльності людей з особливими освітніми потребами; «дозвілля» – це діяльність (творча, конструктивна або ж асоціальна), яка відрізняється від інших видів діяльності людини тим, що здійснюється відповідно до особистісних потреб індивіда, з метою отримання емоційного задоволення; «організація дозвілля» – один напрямів організації діяльності в клубних закладах неформальної освіти, що включає в себе проведення культурно-мистецьких масових заходів, створення об'єднань за інтересами, аматорських колективів за жанрами для населення різних вікових категорій; «освіта дорослих» – це освітній процес, в якому кожна особистість, незважаючи на своє матеріальне становище та релігійний світогляд, має право на власний шлях здобуття освіти від етапу коли вона визнається суспільством дорослою як спосіб інтелектуального і професійного оновлення; «дорослі з особливими освітніми потребами» – це особи, які потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на формальну, неформальну, інформальну освіту, сприяння розвитку особистості, поліпшення стану здоров'я та якості життя, підвищення рівня участі у житті громади; «неформальна освіта» – освіта, спрямована на адаптацію людини до швидкоплинного соціально-економічного середовища, її інтеграцію в соціум, постійне оновлення знань, навичок і вмінь незалежно від віку; «організація дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР» – організація діяльності дорослих з особливими освітніми потребами у вільний час для їхнього соціального розвитку, в зміст якої включається виховання, навчання, просвітництво, соціалізація, соціальне загартування, соціальний розвиток; *визначено* систему організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР – неформальна освіта може здійснюватися у межах навчальних закладів та поза ними, але передбачає ґрунтовне нормативно-правове забезпечення, організовані та структуровані методи і засоби, які дозволяють залучити до організації неформальної освіти

велику кількість дорослих з особливими освітніми потребами, які можуть поєднувати різні види дозвіллевої діяльності; *узагальнено* китайський досвід з проблеми організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР; *окреслено* перспективи творчого використання теоретичних напрацювань і досвіду із проблеми організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР у системі неформальної освіти України.

Подальшого розвитку набули наукові положення про специфіку навчально-методичного інструментарію (форми, методи, засоби) організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР; генези ідеї організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами; питання щодо творчого використання прогресивних ідей китайського досвіду у напрямі модернізації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що матеріали дослідження забезпечують нову науково-об'єктивну інтерпретацію теорії й практики організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами, а також сприяють удосконаленню навчальних програм для закладів неформальної освіти.

Основні наукові результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-276 від 17.11.2021 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка №57-30/1580 від 28.11.2021 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 01-661/3 від 30.11.2021 р.).

Матеріали дослідження використані в процесі розроблення навчально-методичних комплексів дисциплін «Порівняльна педагогіка», «Актуальні проблеми порівняльної педагогіки», «Освіта дорослих у провідних країнах світу»; оновлення змісту дисциплін «Педагогіка», «Історія педагогіки»;

обґрунтування науково-методичних рекомендацій щодо організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти в Україні. Систематизовані й узагальнені положення дисертації, дібраний і проаналізований фактологічний матеріал, отримані результати і сформульовані висновки дослідження доцільно залучати під час проведення теоретичних та експериментальних досліджень із загальної педагогіки, порівняльної педагогіки, філософії освіти й соціології освіти. Результати дослідження стануть корисними в процесі розроблення концептуальних і нормативних документів з проблем організації освіти дорослих та інклюзивної освіти, у процесі розроблення нових й оновлення існуючих навчальних курсів з педагогіки, освітології, андрагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки.

Ключові слова: організація, дозвілля, дорослі з особливими освітніми потребами, неформальна освіта, КНР.

SUMMARY

Zeng Guanhai. Leisure Activities for Adults with Special Educational Needs in the System of Informal Education in China. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy in branch 01 Education/Pedagogy on a specialty 011 – Educational, pedagogical sciences. – G. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2022.

The dissertation for the first time presents a holistic analysis of the problem of leisure of adults with special educational needs in the system of non-formal education in China.

The expediency of studying this problem is reinforced by the need to overcome the contradictions between: the presence of pedagogically valuable Chinese experience in organizing leisure activities for adults with special educational needs in the non-formal education system and the lack of domestic comparative pedagogical studies; the

objective needs of society in the organization of leisure activities for adults with special educational needs and the inability to meet these needs in the existing education system; the need to modernize the Ukrainian educational system in the organization of leisure for adults with special educational needs in the system of non-formal education in China and the obsolescence of scientific approaches to this problem.

In the dissertation for the first time the integral research of a problem of the organization of leisure of adults with special educational needs in system of informal education of the People's Republic of China is carried out; approaches to defining the essence of the key concepts of the study "Inclusive adult education in China" is a comprehensive process to ensure equal access to quality lifelong learning, which includes any educational activity to improve the knowledge, skills and abilities of adults and workers activities based on the use of personality-oriented teaching methods, taking into account the individual characteristics of people with special educational needs; "Leisure" - is an activity (creative, constructive or antisocial), which differs from other human activities in that it is carried out in accordance with the personal needs of the individual, in order to obtain emotional satisfaction; "Organization of leisure" - one of the areas of organization of activities in club institutions of non-formal education, which includes cultural and artistic events, the creation of associations of interest, amateur groups by genre for the population of different ages; "Adult education" is an educational process in which every individual, regardless of their financial situation and religious worldview, has the right to their own path of education from the stage when it is recognized by society as an adult as a way of intellectual and professional renewal; "Adults with special educational needs" are persons who need additional permanent or temporary support in the educational process in order to ensure the right to formal, non-formal, informal education, promote personal development, improve health and quality of life, increase participation in community life; "Non-formal education" - education aimed at adapting a person to the fleeting socio-economic environment, its integration into society, the constant renewal of knowledge, skills and abilities regardless of age; "Organization of leisure for adults

with special educational needs in the non-formal education system of China" - organization of activities for adults with special educational needs in their free time for their social development, which includes education, training, education, socialization, social hardening, social development; defined a system of leisure for adults with special educational needs in the system of non-formal education in China - non-formal education can be carried out within and outside schools, but provides a thorough legal framework, organized and structured methods and tools to attract non-formal education the number of adults with special educational needs who can combine different types of leisure activities; generalized Chinese experience on the organization of leisure for adults with special educational needs in the non-formal education system of China; the prospects of creative use of theoretical developments and experience on the problem of organization of leisure of adults with special educational needs in the system of non-formal education of the People's Republic of China in the system of non-formal education of Ukraine are outlined.

Scientific provisions on the specifics of educational and methodological tools (forms, methods, tools) for the organization of leisure for adults with special educational needs in the system of non-formal education in China have been further developed; genesis of the idea of organizing leisure for adults with special educational needs; issues of creative use of progressive ideas of the Chinese experience in the direction of modernization of leisure of adults with special educational needs in the system of non-formal education in China.

The practical significance of the results is determined by the fact that the research materials provide a new scientific and objective interpretation of the theory and practice of leisure for adults with special educational need

The main scientific results of the study were introduced into the educational process of the G. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (reference №01 / 10-276 of 17.11.2021), Berdyansk State Pedagogical University (reference №57-30 / 1580 of 28.11.2021), Kryvyi Rih State Pedagogical University (reference №01-661 / 3 dated 30.11.2021).

The research materials were used in the process of developing educational and methodological complexes of disciplines "Comparative pedagogy", "Actual problems of comparative pedagogy", "Adult education in leading countries"; updating the content of disciplines "Pedagogy", "History of Pedagogy"; substantiation of scientific and methodological recommendations for the organization of leisure for adults with special educational needs in the system of non-formal education in Ukraine. Systematized and generalized provisions of the dissertation, selected and analyzed factual material, obtained results and formulated conclusions of the study should be involved in theoretical and experimental research on general pedagogy, comparative pedagogy, philosophy of education and sociology of education. The results of the study will be useful in the development of conceptual and normative documents on the organization of adult education and inclusive education, in the process of developing new and updating existing courses in pedagogy, education, andragogy, comparative pedagogy and history of pedagogy.

Key words: organization, leisure, adults with special educational needs, non-formal education, China.

Список праць, опублікованих автором за темою дисертації

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дослідження:

1. Цзен Гуанхай. Організація інклюзивної освіти в КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2020. Вип. 12. С. 198-213.

2. Цзен Гуанхай. Форми організації роботи з людьми з особливими освітніми потребами в Китаї. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. Переяслав : СКД, 2021. Вип. 96. С. 96-108.

3. Zeng Guanhai, Chen Jing, Chen Huihui. Prerequisites for the development of art education in modern conditions in China. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. 12 (2) :508-524. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.12775/JEHS.2021.10.06.071>.

Наукові праці апробаційного характеру:

4. Цзен Гуанхай. Культурологічний підхід в організації хорової підготовки вокалістів: КНР, Україна. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 29-30 грудня 2017 року)*. Київ, 2017. Ч. 1. С.91–93.

5. Цзен Гуанхай. До питання історії вокально-хорової освіти в Китаї. Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 25-26 січня 2019 року). Київ, 2019. – С. 18-21.

6. Цзен Гуанхай. Гуманістичні положення концепції виховання особистості за В.О.Сухомлинським у вокально-хоровій підготовці майбутніх фахівців у КНР. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського: Матеріали науково-практичної конференції (Харків, 27 вересня 2018 року). Харків, 2018. – С. 69-75.

7. Цзен Гуанхай. Створення навчального простору для музичної освіти людей з особливими потребами у КНР. *Роль інновацій в трансформації образу*

сучасної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27-28 грудня 2019р.). Київ, 2019. С.122-126.

8. Цзен Гуанхай. Методи організації роботи людей з особливими потребами у КНР. Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті: матер. Міжнар. наук.-метод. конф. (Харків, 11-12 квітня 2019 р.). Х., 2019. С. 123-126.

9. Цзен Гуанхай, Чень Цзін. Особливості розвитку музично-педагогічної освіти в КНР. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті : міжнар.період. зб. наук. праць. Харків : Вид. ВННОТ, 2021. Вип. 3. С. 422-426.

Опубліковані праці,

які додатково відображають наукові результати дисертації:

10. Zeng Guanghai. 太阳出来喜洋洋.当代音乐.2017年12.月刊.第23期。

11. Zeng Guanghai.罗忠镕秋之歌-杜牧绝句三首的分析与演唱.当代音乐. 2019.8.16至21页.

12. Zeng Guanghai. 乐课堂”送到残疾人的身边 — 浙江省基层残疾人声乐培训班侧记. 中国残疾人. 2019.年第006期 64-65页.